

Folkpartiets Landsmöte
20 augusti 2005

Cecilia Malmström

Tal om Global Solidaritet

Fru ordförande, landsmötesvännen

Det fanns en tid när socialdemokraterna berömde sig över att ha en aktivistisk utrikespolitik. Sverige var ett litet land men, som sossarna älskade att säga, vi var en "moralisk stormakt". Det fanns förvisso mycket hyckel bakom denna ambition. I allt för hög utsträckning präglades dåtidens politik av den förlamande kåsuparteorin, något som gjorde att Sverige undvek att ta ställning för den västerländska demokratin mot kommunismen i öst. Men tanken var ändå att Sverige skulle vara en engagerad och tyckande utrikespolitisk aktör.

Idag tycks alla dessa ambitioner som bortblåsta. Sverige har ingen åsikt alls, ingen som helst linje i utrikespolitiken. Regeringen duckar i flera stora frågor, passar i EU-politiken och gömmer sig bakom de stora länderna. Exempel på denna fullkomliga brist på moralisk hållning har nyligen varit uppenbart när vi sett hur den socialdemokratiska regeringen stött Spanien för att få EU att fatta det skamliga beslutet att häva sanktionerna på Kuba - trots att förtrycket tilltar - och också Frankrike och Tyskland i deras ambition att ta bort vapenembargot mot kommunistdiktaturen Kina.

Ett litet land kan naturligtvis spela en viktig roll på den internationella scenen. Det kan man göra genom strategiskt samarbete och allianser, genom hög aktivitet i t.ex. EU och FN, men också genom att låta sig vägledas av tydliga värden och principer. Folkpartiet menar att det är dags att återupprätta en aktiv, engagerad och moralisk utrikespolitik. Det bör stå kristallklart för omvärlden att en liberal utrikespolitik präglas av värnandet av demokrati och mänskliga rättigheter, mot diktatur och ofrihet.

Många av er kanske valde folkpartiet just för det internationella engagemanget. Vi har en tradition av en aktiv biståndspolitik, en uttalad solidaritet med förtryckta, en brinnande glöd för kampen för rättvisa och frihet och ett genuint intresse för fred och säkerhet. Folkpartiet var det parti som först av alla, bara några dagar efter Berlinmurens fall, krävde att Sverige skulle ta del av byggandet av det nya Europa genom att bli EU-medlem. Vi har länge påpekat det orimliga att stå utanför NATO-samarbetet och arbetat för en modern säkerhetspolitik. För mig har detta engagemang varit en viktig drivkraft i det politiska arbetet.

Därför är ni säkert som jag besvikna på att den globala solidariteten och utrikespolitiken hamnat så långt ner på den svenska politiska agendan. Vi har en utrikesminister som inte vet var Phuket ligger och en EU-minister (jo Bosse Ringholm är faktiskt EU-minister) som aldrig hörts uttala en enda vision om det europeiska samarbetet annat än att det är roligt med fotboll i Lissabon. Statsministerns Europaengagemang inskränker sig till att vara kompis med Tony Blair och försvarsministern har ännu inte förstått att Ryssland har större inflytande i NATO än Sverige. Regeringens samarbetsparti vänstern kan fortfarande inte erkänna Sovjetunionens brott eller att Kuba är en diktatur. Det är sorgligt.

En liberal utrikespolitik präglas av engagemang och passion, av konstruktiva initiativ och handlingskraft. För oss är ingenting viktigare än att arbeta för att sprida demokrati, fred, mänskliga rättigheter och respekt för rättsstatens principer i hela världen. Demokrati är inte relativt, det kan inte prioriteras bort. Demokratier krigar inte med varandra och i demokratier svälter folk inte ihjäl. Att vara liberal är att vara internationalist och stå upp för varje individs rätt till ett värdigt liv utan hunger och förtryck. Han eller hon måste få ta del av de möjligheter som finns för att skapa sina egna villkor att utvecklas och växa.

En liberal räds inte globaliseringen utan bejaktar den och ser möjligheterna. Trots allt har miljoner människor kunnat resa sig ur fattigdom tack vare handel och internationellt utbyte. Trots allt lever fler människor än någonsin i demokratier, fler barn är någonsin kan läsa och medellivslängden har ökat. Nya vacciner upptäcks och allt fler blir delaktiga i internationella nätverk och i frihandels fördelar. Internet gör att kunskapen om grova övergrepp sprids över världen med blixstens hastighet och ungdomar i ofria länder börjar kräva inflytande och fria val. Se på Georgien, se på Ukraina! Ingen diktator kan i längden helt isolera sitt folk och förtrycka deras längtan efter frihet, möjligen med undantag av Nordkorea. Men också där kommer en dag demokratin att segra.

Trots det kan vi inte vara nöjda. Fortfarande lever miljoner och åter miljoner människor i en vardag präglad av krig, absolut fattigdom, förtryck, förföljelse och utan hopp om en bättre framtid. Kvinnor och barn säljs som sexslavar, människor är på flykt och allt för många blodiga inbördeskrig synes utan slut. Ökenutbredning, vatten och energibrist samt olika typer av miljöförstöringar har skadat vårt jordklot för generationer framåt och orsakar också fattigdom, krig och konflikt. Frustration och hopplöshet är goda grogrunder för fanatism och rekrytering till terrororganisationer. En sådan värld kan vi liberaler aldrig acceptera och vreden över dessa människors ofrihet är den största drivkraften för vår utrikespolitik. Sverige kan spela en viktig roll i arbetet med att bekämpa fattigdom och ofrihet och genom ett aktivt och nära samarbete med våra vänner i EU, men också på andra sidan Atlanten, kan vi tillsammans arbeta för att sprida demokrati, respekt för mänskliga rättigheter och välstånd ända ut i byarna i Burma, Nordkorea och Zimbabwe.

Vill vi arbeta för en rättvisare värld måste vi ha en bra och fokuserad biståndspolitik som ställer krav. Vi pumpar inte in pengar till korrupta diktatorer. Eftersom vi, till skillnad från regeringen, sätter demokrati som främsta biståndsmål, vill vi inrätta en särskild enhet för demokratiövergång inom UD. En sådan finns i t.ex. Tjeckien och specialinriktar sig på att stötta de demokratiska krafterna i diktaturer och att vara särskilt behjälplig i övergångsskedet från diktatur till demokrati.

För att bistånd och demokratiseringar ska fungera behövs också en rättvisare handelspolitik. Ökad handel leder till jobb, investeringar, kunskap, kontakter, ny teknologi, samarbete och bättre regelverk. När länder blir beroende av varandra ökar förståelsen och risken för väpnade konflikter minskar dramatiskt. För att handeln ska komma alla till del, inte minst de fattigaste, krävs omfattande reformer. Det är orimligt att en fransk kossa har mer att leva på om dagen än en bonde i södra Afrika. Därför måste EU:s orättfärdiga jordbruks- och fiskepolitik kraftigt reformeras. Även andra tullar och subventioner måste bort. En liberal handelspolitik syftar till att kraftigt avreglera EU:s jordbrukspolitik till 2015.

En ny regering med allianspartierna kommer att föra en konstruktiv EU-politik. Visst finns det mycket som behöver ändras för att EU skall fullt ut kunna bli det verktyg vi behöver för att öka tillväxten samt bekämpa terrorism, miljöförstöring och internationell brottslighet. Fortfarande är EU alldeles för klåfingrigt. Vi vill ha ett EU som koncentrerar sig på de viktiga verkligt gränsöverskridande frågorna och som levererar resultat. Men ändå - hur framgångsrikt har samarbetet inte varit.

Se bara på utvidgningen. Tack vare EU har f.d. kommunistdiktaturer på andra sidan muren förvandlats till fullvärdiga demokratier med dynamiska marknadsekonomier. Vi har mycket att lära av dem. Och vi har inget att frukta från den polske rörmokaren, vi behöver flera! Tack vare EU reformeras Turkiet med stormsteg. Visst återstår mycket, inte minst när det gäller den kurdiska befolkningen, men stora framsteg har gjorts den senaste tiden för att stärka demokratin och de mänskliga rättigheterna.

Nu står länder som Ukraina, Turkiet, Makedonien och kanske en dag Vitryssland och bankar på EU:s dörr. De drömmer om att få bli delaktiga i den europeiska gemenskapen. Att inte släppa in dem vore ett gigantiskt svek. Vi har ett moraliskt ansvar att bereda plats för dem vid sammanträdesbordet därför att en stängd dörr skulle kunna leda till en avstannad reformprocess och ett demokratiskt bakslag. Vi vinner alla på att ha demokratiska och stabila grannar.

Det måste bli ett slut på ja och nejdebatten i Sverige. Socialdemokraterna har alltid duckat i EU-frågan och av rädsla för partisplittring aldrig på allvar försökt förankra Europatanken hos det svenska folket. Folkpartiet räds inte debatten och vi kommer att ta ett stort ansvar för att få igång ett landsomfattande samtal om EU:s framtid nu när författningsförslaget för tillfället ligger i fryboxen. EU är en fantastisk organisation och genom ett aktivt svenskt engagemang, tillsammans med andra reforminriktade länder, kan den bli ännu bättre!

Demokratisering ökar möjligheterna att utradera fattigdom men det är också det bästa säkerhetspolitiska garantin för stabilitet och fred.. Vi vill se en slags Marshallplan för Afrika som uppmuntrar till regionalt samarbete och ger stöd till demokrati, utveckling och ekonomisk tillväxt. Vi vill också att EU och USA, tillsammans med andra länder och organisationer tar initiativ till en demokratiplan för hela Mellanöstern. Ingenstans i världen är ofriheten så koncentrerad som i Mellanöstern, en halv miljard människor lever där i diktaturer, med demokratin israel som enda undantag. De små steg till demokratisering som sker måste stödjas. Vi vill ha ett större engagemang från Europa i Irak för att få slut på våldet och stötta de folkvalda krafter som försöker bekämpa terrorismen och upprätta en rättsstat med en demokratisk författning. Vi vill ha en tuffare politik mot Iran där mullorna bara leker med världssamfundet med sin kärnbränslepolitik och i år efter år fortsätter att förtrycka ett folk som törstar efter frihet.

Om några veckor inleds den stora FN-konferensen med syfte att reformera hela organisationen till form och innehåll. FN-samarbetet är viktigt och har bidragit till mycket gott men det finns också stora problem. FN måste reformeras. Världssamfundet får inte stå passivt när grova brott mot mänskliga rättigheter begås. FN måste vara skyldigt att ingripa, med våld om så krävs, då civila hotas av folkmord eller motsvarande och där staten misslyckats med att skydda sina medborgare.

En liberal utrikespolitik är aldrig passiv, den låter inte handelsförmåner och diplomatisk etikett gå före värnandet om grundläggande principer. Det är en skam att tåga inför förtryck när man själv har rätt att tala. Det finns plats för idealism och passion också på den internationella arenan. Liberaler kompromissar inte med de mänskliga rättigheterna i Kina och fjäskar heller inte för diktatorer på Kuba. Vi står upp för kravet på att världssamfundet ska intervensera i Sudan, för ett rejält reformerat FN och för ett starkt engagemang inom EU. Det är hög tid för Sverige att mer aktivt dra sitt strå till stacken genom konkreta initiativ för att skapa en mer solidarisk värld. Inte bara svenska folket utan också vår omvärld skulle vinna på en ny regering.